

رابطه‌ی نگرش مذهبی و شادکامی در دانشجویان پزشکی دانشگاه

علوم پزشکی شیراز

علی صحرائیان¹ - عبدالله غلامی² - بنفشه امیدوار³

چکیده

زمینه و هدف: شواهد پژوهشی در دسترس نشان می‌دهد که نگرش مذهبی در تمام جنبه‌های زندگی روانشناختی بشر، تأثیرات به‌سزایی دارد. شادکامی نیز یکی از جنبه‌های مهم زندگی روانشناختی است. به طوری که در سال‌های اخیر بررسی تجربی شادکامی توسط روانشناسان و جامعه‌شناسان افزایش یافته است. این پژوهش با هدف بررسی رابطه‌ی بین نگرش مذهبی و شادکامی در دانشجویان رشته‌ی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز انجام گرفته است.

روش تحقیق: روش مطالعه‌ی حاضر توصیفی - مقطعی می‌باشد که در سال 1388-87 انجام شد. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی بود. نمونه‌ی پژوهش شامل 271 دانشجوی رشته‌ی پزشکی بود (164 مرد و 107 زن). داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌ی نگرش مذهبی خدایاری فرد و شادکامی آکسفورد جمع‌آوری گردید. داده‌ها با استفاده از آزمون t (برای گروه‌های مستقل) و همبستگی پیرسون تحلیل گردید.

یافته‌ها: میانگین سنی، دانشجویان 20/4 سال با انحراف معیار 3 می‌باشد. میانگین نمرات شادی و نگرش مذهبی در مردان و زنان به ترتیب 47/54، 46/77 و 96/83، 103/16 بود. با توجه به یافته‌های پژوهش، رابطه‌ی بین شادکامی و نگرش مذهبی ($r=0/256$ ، $p=0/0001$)، سن و شادکامی ($p=0/004$)، $r=0/241$ ، و نیز سن و مذهب ($r=0/198$ ، $p=0/018$) معنادار بود.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان می‌دهد که علاوه بر رابطه معنادار بین شادکامی و نگرش مذهبی، سن نیز رابطه‌ی معناداری با شادکامی و نگرش مذهبی دارد.

کلید واژه‌ها: شادکامی؛ مذهب؛ نگرش

افق دانش؛ فصلنامه‌ی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گناباد (دوره‌ی 17؛ شماره‌ی 1؛ بهار 1390)

پذیرش: 1389/12/21

اصلاح نهایی: 1389/9/6

دریافت: 1388/9/29

1- نویسنده‌ی مسؤؤل؛ استادیار، روانپزشک، گروه روانپزشکی، مرکز تحقیقات روانپزشکی و علوم رفتاری، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز

آدرس: شیراز - بلوار ایبوردی - بیمارستان حافظ - دفتر بخش روانپزشکی

پست الکترونیکی: Sahraian@sums.ac.ir

نمابر: 0711-6279319

تلفن: 0711-6279319

2- مربی، کارشناسی ارشد معارف و الهیات، گروه معارف، دانشگاه علوم پزشکی شیراز

3- دانشجوی دکتری مشاوره‌ی خانواده، گروه مشاوره، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان

مقدمه

عنوان یکی از هیجانانگیزترین طبقات بنده شده است که انسان ها در فعالیت های روزمره ی خود آن را تجربه می کنند. شادی افزایش دهنده ی آگاهی، خلاقیت و فعالیت فرد است، تسهیل گر روابط اجتماعی است و موجب حفظ سلامت و افزایش طول عمر افراد می گردد (4). فرد شادکام فردی سالم، فرهیخته، برونگرا، مذهبی و خوشبین است (5). همچنین افراد شاد دارای روابط دوستانه باثبات و نگرش های مذهبی محکمی هستند (6).

برخی از نظریه پردازان رسیدن به شادکامی را از طریق توجه به ارزش ها و اهداف معنوی، نیازهای اساسی، معنادار بودن زندگی و عشق به خدا امکان پذیر می دانند. مالهرب³ با طرح این پرسش که آیا راهی وجود دارد که بفهمیم چگونه بهترین و پایدارترین شادکامی به دست می آید، شادکامی معنوی را یگانه شادکامی می داند که در همه ی شرایط پابرجا و زوال ناپذیر است. از نظر وی این احساس شادکامی با سختی ها و فشارهای روانی زندگی، همزیستی مطلوبی دارد. افراد با گرایش دینی و این عقیده که در جهان مقصد والایی وجود دارد می توانند شادکامی خود را ارتقا بخشند (7).

پژوهش های بسیاری در زمینه ی بررسی رابطه ی مذهب و شادکامی انجام شده اند: برخی از این پژوهش ها رابطه ی مثبت معناداری را بین این دو متغیر نشان داده اند. به عنوان مثال: عقلی و کومار (3)، پولنر، ون ریجن، آرگایل و همکاران، لويس و همکاران، لایوبومرسکی و همکاران، والیانست، للکس، موکرچی و برون (8-15). اما برخی پژوهش های دیگر به چنین رابطه ای دست نیافته اند. به عنوان مثال: هیسل و فالکنر، پولومو و پندلتون، عبدل - خالک (16-18). یکی از دلایل این یافته های متفاوت می تواند علاوه بر شرایط فرهنگی و ارزشی متفاوت در جوامع مختلف، استفاده از ابزارهای گوناگون توسط محققان جهت سنجش شادکامی و نیز مذهب باشد.

بنابراین با توجه به پژوهش های قبلی و نیز نقش گسترده ی مذهب در زندگی بشر و نیز آن چه که در مورد رابطه ی مهم بین مذهب و شادکامی ذکر شد و با توجه به تحقیقات اندک در کشور ما در زمینه ی نگرش مذهبی و

دین ورزی قدمتی دیرینه داشته، به طوری که مطالعات باستان شناسی و انسان شناسی نشان داده اند، مذهب¹ جزء لاینفک زندگی بشری در تمام اعصار بوده است. به گفته ی فرانکل بنیان گذار مکتب معنا درمانی احساس مذهبی عمیق و واقعی، در اعماق ضمیر ناهوشیار هر انسانی وجود دارد (1). رفتارها و باورهای مذهبی، تأثیر مشخصی در معنادار کردن زندگی افراد دارند، رفتارهایی مانند عبادت، زیارت و توکل به خداوند می توانند از طریق ایجاد امید و تشویق به نگرش های مثبت، موجب آرامش درونی افراد گردند. داشتن معنا در زندگی، امیدواری به یاری خداوند در شرایط مشکل زا، بهره مندی از حمایت های اجتماعی و معنوی، احساس تعلق داشتن به منبعی والا همگی از جمله روش هایی هستند که افراد مذهبی با دارا بودن آن ها می توانند در مواجهه با حوادث آسیب رسان، فشار کمتری را متحمل شوند (2).

روانشناسی دینی که عبارت است از مطالعه ی مذهب و پدیده های مذهبی با استفاده از مفاهیم روانشناسی، اشاره به این دارد که مذهب و واقعیات روانشناسی از یکدیگر تأثیر می پذیرند. در حیطه ی روانشناسی دینی، تمایل فزاینده ای وجود دارد که چشم اندازهای تئوریک، به واسطه ی پژوهش های تجربی حمایت شود. از این رو افزایش تحقیقات در زمینه های گوناگون نظیر میزان مذهبی بودن، نیاز به مذهب، تأثیر دین در سلامت جسم و روان و غیره بسیار چشمگیر بوده است. یکی از این قبیل پژوهش های تجربیاتی مورد علاقه ی محققان روانشناسی دینی بررسی رابطه ی بین مذهب و شادکامی است (3).

به طور کلی از مباحثی که در سال های اخیر در رویکرد روانشناسی مثبت مورد توجه قرار گرفته است، مبحث شادی² است. واژه ی شادی مفهومی روانشناختی است که دارای تعاریف و ابعاد مختلفی می باشد. در واژه نامه ها شادی با واژه هایی همچون خوشحالی، شادکامی، خوشی و نشاط هم معنا دانسته شده است. در مباحث روانشناختی، شادی به

1- Religion

2- Happiness

3- Malherbe

شادکامی، هدف از پژوهش حاضر عبارتست از بررسی رابطه‌ی بین نگرش مذهبی و شادکامی می‌باشد.

روش تحقیق

مطالعه‌ی حاضر به روش توصیفی - مقطعی می‌باشد. جامعه‌ی پژوهش دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 88-1387 بودند.

روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی و متناسب با حجم بود. بدین ترتیب که از دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز 3 کلاس به طور تصادفی انتخاب شد و سپس تعداد دختران و پسران شرکت کننده در پژوهش به شیوه‌ی متناسب با حجم انتخاب شدند. نمونه‌ی اولیه شامل 300 نفر بوده که 29 نفر به علت عدم تکمیل پرسشنامه‌ها و یا ناقص بودن آن حذف گردیدند. نتایج با استفاده از نرم افزار SPSS و با بهره‌گیری از شاخص‌های آمار توصیفی، آزمون تی و ضریب همبستگی پیرسون تحلیل گردید.

ابزارهای ارزیابی در این پژوهش مشتمل بر دو پرسشنامه‌ی سنجش نگرش مذهبی و پرسشنامه‌ی شادکامی آکسفورد بود.

1- پرسشنامه‌ی سنجش نگرش مذهبی¹: این پرسشنامه توسط خدایاری فرد و همکاران ارسال با بهره‌گیری از پیشینه‌ی پژوهشی و متون اسلامی تدوین شده است و دارای 40 سؤال پنج گزینه‌ای می‌باشد که ابعاد اساسی اعتقادی را که شامل جهان بینی و ایدئولوژی است، اندازه‌گیری می‌نماید و به روش درجه بندی موسوم به مقیاس لیکرت نمره گذاری می‌شود. سؤال‌ها از نظر رابطه با نگرش مذهبی، بعضی دارای نگرش معنایی مثبت و برخی دارای نگرش معنایی منفی هستند. با نگاهی به اعتبار ابزار در دو مطالعه‌ی مقدماتی و نهایی که با سه روش «اسپیرمن - براون»، «گاتمن» و «آلفای کرونباخ» انجام شده است، به ترتیب مقادیری معادل 0/93، 0/92 و 0/95 به دست آمده است که نشان می‌دهد ابزار حاضر از اعتبار نسبتاً بالایی برخوردار است (19). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ 0/82 به دست آمد.

2- پرسشنامه‌ی شادکامی آکسفورد²: دارای 29 ماده می‌باشد که توسط آرگیل و همکاران تهیه شده است. روایی و پایایی این پرسشنامه در تحقیقات متعددی مورد بررسی قرار گرفته است. به عنوان مثال، آرگیل و همکاران پایایی این پرسش نامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ، 0/90 و روایی همزمان آن را 0/43 به دست آوردند (20). در ایران پرسشنامه‌ی شادکامی آکسفورد توسط علی پور و نوربالا ترجمه شده است و درستی ترجمه‌ی آن به تأیید هشت متخصص رسیده است. در 110 دانشجوی کارشناسی دانشگاه‌های شاهد و علامه طباطبایی آلفای کرونباخ 0/98 و پایایی تنصیفی 0/92 بوده، هم چنین پایایی به روش بازآزمایی پس از سه هفته 0/79 به دست آمد. (21). این پرسشنامه توسط دکتر محمدرضا عابدی و همکاران هنجاریابی و مشخص گردید که روایی همزمان آن در یک نمونه‌ی 727 نفری 73 درصد بوده و برای سنجش دانشجویان بسیار مفید است (22). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ 0/90 به دست آمد.

یافته‌ها

از 271 نفر نمونه‌ی شرکت کننده 164 نفر مرد و 107 نفر زن بودند. تعداد دانشجویان ساکن خوابگاه 166 نفر و 105 نفر غیر خوابگاهی بودند. دانشجویان مجرد 220 نفر، متأهل 47 نفر و مطلقه 4 نفر گزارش گردید. میانگین سنی دانشجویان 20/4 سال با انحراف معیار 3 گزارش گردید. میانگین نمرات شادی در آقایان 46/5 و در خانم‌ها 46/77 و میانگین نمرات کسب شده در نگرش‌های مذهبی آقایان 96/8 و در خانم‌ها 103/16 گزارش گردید که این تفاوت‌ها معنی دار نبود ($p=0/23$, $p=0/16$). میانگین نمرات شادکامی در دانشجویان ساکن خوابگاه 47/11 و در دانشجویان غیر خوابگاهی 45/58 گزارش شده که این تفاوت معنی‌دار نبود ($p=0/66$). هم چنین میانگین نمرات نگرش‌های مذهبی در دانشجویان ساکن خوابگاه 88 و در غیر خوابگاهی‌ها 97/2 بود که این تفاوت نیز معنادار به دست نیامد ($p=0/93$). با استفاده از روش تحلیل واریانس دو عاملی (جنس و محل سکونت)،

2- Oxford Happiness Inventory

1- Religious Attitude Scale

میانگین نمرات شادکامی و نگرش های مذهبی در دانشجویان دختر و پسر و ساکنین خوابگاه و غیر خوابگاه مورد بررسی قرار گرفت که تفاوت معنی داری را شاهد نبودیم ($p=0/52$).

جدول 1: بررسی میانگین نمرات شادکامی و نگرش های مذهبی در دانشجویان ساکن خوابگاه و غیر خوابگاهی

متغیر	وضعیت سکونت	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	دامنه تغییرات	تعداد
شادکامی	ساکن خوابگاه	47/11	14/23	10	93	83	166
	غیر خوابگاهی	45/58	14/22	17	73	56	105
نگرش های مذهبی	ساکن خوابگاه	98	26/6	10	171	161	166
	غیر خوابگاهی	97/2	29/2	20	160	140	105

بحث

هدف از پژوهش حاضر، بررسی رابطه ی بین نگرش مذهبی و شادکامی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز بود. همان طور که نتایج جدول 2 نشان داد بین نگرش مذهبی و شادکامی رابطه ی معناداری وجود داشت. همچنین نتایج حاکی از رابطه ی معنادار سن دانشجویان با شادکامی و نیز نگرش های مذهبی بود. بین دو جنس در متغیرهای نگرش مذهبی، شادکامی و سن، تفاوت معناداری وجود نداشت (جدول 3).

نتایج پژوهش حاضر با پژوهش های عقیلی و کومار (3)، پولنر، ون ریجن، آرگایل و همکاران، لويس و همکاران، لایوبومرسکی و همکاران، والیانت، لکس، موکرجی و برون (15-8) که آن ها نیز رابطه ی مثبت و معنادار را بین شادکامی و مذهب به دست آورده اند، همسو، اما با پژوهش های هیسل و فالکنر، پولومو و پندلتون، عدل - خالک (18-16) که به چنین رابطه ای دست نیافته اند، ناهمسو است.

به رغم نگاه بدبینانه روانشناسان در سطح برخی نظام های کلی به مذهب از همان ابتدای شکل گیری روانشناسی کاربردی، تحقیقات در زمینه ی رابطه ی مذهب و سلامت روانی، اغلب بیانگر رابطه ی مثبت بین این دو متغیر بوده است. باور به این که خدایی هست که موقعیت ها را کنترل می کند و ناظر بر بندگان خویش است تا حد زیادی اضطراب را کاهش می دهد، به طوری که اغلب افراد مؤمن، رابطه ی خود با خداوند را مانند یک دوست بسیار صمیمی، توصیف می کنند و معتقدند که می توان از طریق

رابطه ی بین شادکامی و نگرش های مذهبی با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون معنادار گزارش گردید ($r=0/256$, $p=0/0001$) و هم چنین نتایج نشان می دهد که سن دانشجویان با شادکامی و نگرش های مذهبی رابطه معنادار و منفی دارد (جدول 2).

جدول 2: ضریب همبستگی بین متغیرهای نگرش مذهبی، شادکامی و سن

متغیر	نگرش مذهبی	شادکامی	سن
نگرش مذهبی	1	0/256	-0/198
سطح معناداری	0	0/0001	0/018
شادکامی	0/256	1	-0/241
سطح معناداری	0/0001	0	0/004

نگرش مذهبی، شادکامی و سن نیز به تفکیک جنسیت با استفاده از آزمون تی مستقل بررسی شد که نتایج معنادار نبود (جدول 3).

جدول 3: آزمون تی مستقل برای مقایسه ی میانگین نمرات مذهب و شادکامی و سن بین دو جنس

متغیر	جنس	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	مقدار p
نگرش مذهبی	مرد	164	96/83	28	1/98	0/054
	زن	107	103/16	27/38		
شادکامی	مرد	164	47/54	14/39	0/46	0/64
	زن	107	46/77	14/14		
سن	مرد	164	20/29	3/26	1/84	0/06
	زن	107	19/62	10/65		

مستمر در زمینه ی افزایش آگاهی های مذهبی افراد تلاش شود تا از این رهگذر بتوان آینده ای موفق و سالم را برای افراد و به خصوص دانشجویان ترسیم نمود. همچنین بهتر است در تحقیقات آینده تغییرات نگرش مذهبی در این دامنه ی سنی مهم نیز مد نظر قرار گیرد. هم چنین در مورد رابطه ی سن با شادکامی و نیز نگرش مذهبی نیز احتمالاً متغیرهای دیگری هم چون هوش هیجانی، ویژگی های شخصیتی، وضعیت اقتصادی و غیره دخیل اند و می توانند تبیین کننده ی نتایج به دست آمده باشند. امید است که تحقیقات آینده به دنبال این پژوهش، به تحقیقات وسیع تری در مورد مذهب و شادکامی با در نظر گرفتن متغیرهای میانجی و یا تعدیل کننده بپردازند تا بتوان در نهایت مدلی در این زمینه ارائه داد.

تشکر و قدردانی

این مقاله بر مبنای طرح شماره ی 4137 مصوب معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شیراز و با حمایت مالی و معنوی آن معاونت صورت پذیرفته است. نویسندگان این مقاله بر خود لازم می دانند که از دانشجویان شرکت کننده در این طرح و همچنین جناب آقای دکتر آرش مانی که در انجام کارهای آماری این مقاله همکاری داشته اند تشکر نمایند. هم چنین از خانم شیما صحرائیان که در انجام این طرح ما را یاری نمودند سپاسگزاری می گردد.

References:

- 1- Ahmadi Kh. Role of sexual relation in marital adjustment. The First family and sexual problem congress. Shahed University; 2004. [In Persian]
- 2- Yang KP, Mao XY. A study of nurses' spiritual intelligence: a cross sectional questionnaire survey. Intl J Nurs Stud 2007; 44(6): 999-1010.
- 3- Aghili M, Kumar GV. Relationship between religious attitudes and happiness among professional employees. Journal of Indian Academy of applied psychology 2008; 34(Special issue): 66-69.

اتکا و توسل به خداوند، موقعیت های غیر قابل کنترل را به طریقی کنترل نمود (23). به نظر می رسد که جهت گیری مذهبی می تواند موجب احساس شادکامی گردد، در واقع رابطه ی شخصی با وجودی برتر، سبب چشم انداز مثبتی در زندگی می شود (24).

رابطه ی منفی و معنادار سن با شادکامی با یافته های شریفی و همکاران (25) که به رابطه ای معنادار دست نیافتند و نیز با یافته ی یانگ که رابطه ی معنادار و مثبت را نشان داد ناهمسو می باشد (26). به طور کلی رابطه ی بین شادکامی و سن هنوز به روشنی مشخص نشده است. برخی تحقیقات به رابطه ی منفی، برخی رابطه ای مثبت و برخی به عدم رابطه بین این دو متغیر دست یافته اند که دلیل این نتایج متعدد می تواند شیوه های نمونه گیری، راهبردهای سنجش و مواردی از این قبیل باشد. رابطه ی منفی و معنادار سن با نگرش مذهبی نیز با یافته های بلیزر و همکاران (27) که به رابطه ای معنادار و مثبت دست یافتند ناهمسو است. همانند آن چه که در مورد رابطه ی سن با شادکامی ذکر شد استفاده از ابزارهای سنجش و شیوه های نمونه گیری گوناگون و مواردی از این قبیل می تواند دلیل نتایج متفاوت تحقیقات در این حیطه باشد.

نتیجه گیری

با توجه به یافته های این پژوهش که نشان دهنده ی تأثیر نگرش های مذهبی بر احساس شادکامی دانشجویان می باشد، پیشنهاد می گردد که با آموزش های مناسب و

- 4- Neshat Doost HT, Mehrabi HA, Nouri N, Kalantari M, Palahang H, Soltani I. Predicting factor of happiness in Mobarakeh steel company personel. Journal of Applied Sociology of the University of Isfahan 2002; 20(1): 105-118. [In Persian]
- 5- Diener E, Lucas ER. Subjective emotional well-being. Handbook of emotions. 2nd ed. New York: Guilford; 2000: 325-337. [In Persian]
- 6- Myers DG. Close relationships and quality of life, In D. Kahneman, E. Diener & N. Schwarz (eds). Well-Being: The foundation of hedonic psychology. New York: Russell Sage Foundation; 1999.

- 7- Yazdani F, Azad H. Relationship between religious attitude, coping strategies and happiness among high school boys and girls of Isfahan in 2002-2003. *Journal of knowledge and Research in Psychology* 2003; 5(16): 29-46. [In Persian]
- 8- Pollner M. Divine relations, social relations, and well-being. *J Heal Soc Beh* 1989; 30(1): 92-104.
- 9- Van Rigin J. Happiness & religion: a denominational perspective. *J Relig Heal* 2008; 46(4): 480-499.
- 10- Argyle M, Martin M, Crossland J. Happiness as a function of personality and social encounters. In J.P. Forgas and J.M. Iness (eds). *Recent advances in social psychology: an international perspective* (pp.189-203). North Holland: Elsevier Science Publishers; 1989.
- 11- Lewis CA, Maltby J, Day L. Religious orientation, religious coping and happiness among UK adults. *Personal indiv Diff* 2005; 38(5): 1193-1202.
- 12- Lyubomersky S, Sheldon KM, Schkade D. Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General Psychology* 2005; 9(2): 111-131.
- 13- Valiant GL. Life event, happiness and depression: The half empty cup. *Personal indiv Diff* 1993; 15(4): 447-453.
- 14- Lelkes O. Testing freedom: happiness, religion and economic transition. *J Econ Beha Organ* 2006; 59(2): 173-194.
- 15- Mookerjee R, Beron K. Gender, Religion and Happiness. *J Socio-Economics* 2005; 34(5): 674-685.
- 16- Heisel MA, Faulkner AO. Religiosity in an older black population. *Gerontologist* 1982; 22(4): 354-358.
- 17- Poloma MM, Pendelton BF. Religious domains and general well-being. *Soc Indica Res* 1990; 22(3): 255-267.
- 18- Abdel-Khalek AM. Happiness, health, and religiosity: significant relations. *Ment H Relig Cul* 2006; 9(1): 85-97.
- 19- Khodayarifard M, Shokohi yekta M, Ghobari Bonnab B. Preparing a scale to measure religious attitude of college students. *Journal of Psychology* 2000; 4(3): 265-285. [In Persian]
- 20- Argyl M, Martin M, Grossland J. Happiness as a function of personality in: JP Forgas and JM Innes (eds). *Recent advances in social psychology: An international perspective* (pp.189-203). North Holland: Elsevier Science Publisher; 1989.
- 21- Alipour A, Noorbala AA. A preliminary evaluation of validity and reliability of the Oxford happiness questionair in students in Universities of Tehran. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology* 1999; 18-17(5): 55-65. [In Persian]
- 22- Abedi MR, Mir Shah Jafari E, Liaghat Dar MJ. Standardization of the Oxford happiness inventory in students of Isfahan University. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology* 2006; 45(12): 100-95. [In Persian]
- 23- Fountoulakis KN, Siamouli M, Magiria S, Kaprinis G. Late life depression, religiosity, cerebrovascular disease, cognitive impairment and attitudes forward death in the elderly interpreters of the data. *Medical hypothesis* 2008; 70 (3): 493-496.
- 24- Koivumaa-Honkanen H, Honkanen R, Viinam?ki H, Heikkil? K, Kaprio J, Koskenvuo M. Life satisfaction and suicide: A 20 year follow-up study. *Ame J psychi* 2001; 158(3): 433-439.
- 25- Sharifi Kh, Sooky Z, Tagharrobi Z, Akbari H. Happiness and its related factors among the students of Kashan university of medical sciences in 2006-7. *Journal of Kashan University of Medical Sciences (Feyz)* 2010; 14(1): 62-69. [In Persian]
- 26- Yang Y. Social Inequalities in happiness in the United States in 1972 to 2004: an age-period-cohort analysis. *Ame Soc* 2008; 73(2): 204-26.
- 27- Blazer D, Palmore E. Religion and Aging in a longitudinal panel. *Oxf J Med Soc Sci. The Geront* 1976; 16(1): 82-85.

The Relationship Between Religious Attitude and Happiness in Medical Students in Shiraz University of Medical Sciences

Ali Sahraian¹, Abdollah Gholami² and Banafsheh Omidvar³

Abstract

Background and Aim: Available evidence shows that religious attitudes have noticeable effects on all aspects of human life. During the last decades, empirical examining of happiness has increased by the attempts made by the sociologists and psychologists. The purpose of this study was to examine the relationship between religious attitude and happiness in medical students in Shiraz university of medical sciences.

Materials and Methods: The research is a cross-sectional and descriptive study which was done in 2008-2010. Our subjects were selected randomly. The data were collected through Khodayarifard religious attitude scale and Oxford happiness inventory. The sample consisted of 271 medical students (164 males and 107 females). The obtained data were analyzed via Pearson correlation and t-test (for independent groups).

Results: The mean age of students was 20.4 years and the standard deviation was 3. The mean score of happiness, religious attitude in males and females was 47.54, 46.77 and 96.83, 103.16, respectively. There was a significant relationship between happiness and religious attitude ($P=0.0001$, $r=0.256$), age and happiness ($P=0.004$, $r=-0.241$), age and religious attitude ($P=0.018$, $r=-0.198$).

Conclusion: The results show that in addition to the significant relationship between religious attitude and happiness, the relationship between age and religious attitude and happiness is significant, too.

Keywords: Attitude, happiness, religion

Ofogh-e-Danesh. GMUHS Journal. 2011; Vol. 17, No. 2

1- **Corresponding Author:** Assistant Professor, Department of Psychiatry, Research Center for Psychiatry and Behavior Sciences, Faculty of Medicine, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran.

Tel: +98 711 6279319 **Fax:** +98 711 6279319 **E-mail:** sahraian@sums.ac.ir

2- MSc in Islamic Theology, Department of Theology, Faculty of Medicine, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran

3- PhD Student in Family Counseling, Department of Counseling, University of Isfahan, Isfahan, Iran